

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

31. De diebus sacris & festis apud Iudæos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

vmbra & figura nouæ: ac Paulus sæpè ostendit, iustitiam, gratiam, & remissionem peccatorum non fuisse ex lege. Idem quoq; Apostolus: *Omnia, inquit, in figura contingebant illis.* Augustinus quoque docet vetera Sacramenta promississe tantum & significasse, noua verò salutem dedisse.

Sed hæc opinio communi consensu Theologorum rejicitur ex ea parte, qua negat nihil gratiæ ea sacrificia dedisse, etiam cum fiebant ex fide, obedientia, & charitate in Deum: nam opus cum vera fide, & charitate factum, est Deo acceptum & gratum. Hugo S. Victoris videtur sensisse, ea sacrificia & typos ac figuras fuisse sacrificiorum, quod postea Christus instituit & obtulit, & gratiam quoque dedisse, quia erant sacrificia diuinitus instituta, & cum fide & charitate offerantur. Hugonis hæc sunt verba: *Si quis Sacramenta priuata effectum sanctificationis habuisse negauerit, non mihi rectè sentire videretur.* Rursus: *Medicamenta Sacramentis nona legis, illa prioris temporis Sacramenta significabant, vt eadem essent salus & his, qui rectè fide signa futurorum in illis venerari sunt, & his, qui in illis effectum salutis percipiunt.* Sic ille. Item, vana sunt medicamenta, quæ sanitatem non conferunt: sed sacramenta sunt diuinitus instituta, vt medicamenta & remedia contra peccatum. Hæc etiam opinio à Theologis refellitur in 4. Sentent. dist. 1. quatenus significare videtur, ea sacrificia per se instar Sacramentorum, sanctitatem & gratiam contulisse, cum tamen Paulus egea & infirma vocet elementa.

Est igitur constans Theologorum omnium opinio, ea sacrificia vi sua & substantia gratiam minimè dedisse, nec peccata deleuisse, eo quod ea non fuerunt instituta, vt gratiam darent, sed vt eam per Christum conferendam significarent, & vt per ea offerentes, Christi Domini fidem profiterentur, qui in illis sacrificijs tanquam typhis & figuris adumbrabatur. Negandum igitur non est, in illis sacrificijs gratiam dari virtute & merito Christi, qui in illis typicè significabatur, sed non ipsorum sacrificiorum vi, conditione, & efficacia: ac propterea Paulus ea docet fuisse infirma & egea, videlicet quia per se non ad gratiam conferendam, sed significandam, & ad Christi fidem profitendam offerantur. Et hoc fortassis est, quod Magister Sententiarum, & Hugo tradiderunt.

Sciendum tamen est, in Leuitico sæpe, immundities legales vocari peccata, quæ tamen sæpenumero omni culpa carebant. Immundi enim habebantur leprosi, & ij, quibus semen fluebat, & foemine menstrua patientes, & Nazaræi, in quorum præsentia quis morte subita corripiebatur, & qui immunda aliqua, veluti morticina, ac similia tangebant, in quibus tamen sæpe nulla inerat culpa. Et nihilominus huiusmodi immunditiæ peccata vocabantur, & ideo iuxta legis præscriptas caremonias dicebantur à suis peccatis mundari, nempe à legalibus immunditijs. Nam quemadmodum ex legis præscripto, immunditiæ contrahebantur, ita & legis quoque virtute collabantur. Immundus enim quis erat, quia prohibebatur ab ingressu in templum, à sacrificijs offerendis, à vescendo ex sacris victimis, à coetu & consortio cæterorum. Cum verò, iuxta

legis ritum purgabatur, itaquam mundus factus, ad hæc omnia admittebatur.

Ad id verò, quod ex Leuitico & Ezechiele obiectum est: Respondeo, illis sacrificijs Deum placari, non quidem ipsorum virtute, sed merito Christi, quem cum vera fide, & charitate offerentes typicè profitebantur. In illis autem & per illa vivebant offerentes, videlicet virtute veræ fidei, obedientiæ & charitatis, cum quibus victimas offeriebant.

Caput XXXI.

De diebus sacris & festis apud Iudæos.

Ratio ipsa postulat, vt certi quidam dies fieri & festi instituantur, tum, vt in eis honorem & cultum Deo debitum tribuamus: tum etiam vt conueniamus simul, & Dei verbum audiamus, & simul etiam sacras ac diuinas leges & iuradiscamus, ideo Moyses iussu Dei certos dies sacros constituit.

Primo Queritur, quor, & qui legis præscripto fuerint dies festi Iudæorum. Leuit. 23. numerantur illi dies, inter quos primo loco nominatur dies Sabbati. *Hæc sunt, inquit, seræ Domini, quas vocabitis sanctas. Sex diebus facietis opus: dies septimus, quia Sabbati est, vocabitur sanctus.* Quid nomine Sabbati significetur, & Græcumne, an Hebræicum vocabulum sit, alio in loco dicemus. Genes. 2. redditur ratio, quare voluerit Deus, vt Sabbatum religiosè coleretur. *Benedixit, inquit, diei se. primo, & sanctificauit illum, qui in ipso cessauerat ab omni opere suo.* Deuteronom. 5. additur alia causa. *Memento, quod & ipse seruieris in Aegypto, & eduxit te Dominus Deus tuus in manu forti, & in brachio extenso. Ideo præcepi tibi, vt seruares diem Sabbati.* Sensus est: vt scilicet Iudæi beneficiorum Dei memores essent, cuius benignitate fuerat mirabiliter effectum, vt ab operibus, quibus in Aegypto premebantur, liberi essent & immunes. Exodi 35. lex fertur, qua iubentur ab omni opere cessare die Sabbati, non licebat eis eodem die cibos coquere, aut alio modo parare; & ideo die præcedenti apparabantur. Ibidem præcipit lex ne ignem accendant; & hoc ideo, ne si ignis accenderetur, occasio arriperetur cibos coquendi. Exod. 16. sexta die colligebant Hebræi mensuras duplices Mannæ, ne Sabbato colligerent, nec computrescebat, vt alijs diebus, cum plusquam quod illi diei satis erat, colligebatur. Quod cum nunciaretur Moysi, dixit: *Hoc est, quod locutus est Dominus; dies Sabbati sanctificata est Domino: cras, quodcumque operandum est, & que coquenda sunt, coquite: quicquid reliquum fuerit, & que mane reponite. Nefas itidem erat Sabbato iter facere, nisi brevissimum.* Exod. 16. habetur: *Maneat vnusquisque apud semetipsum, nullus egredietur de loco suo.* Id quantum esset, ex Scripturis certò non constat; nisi quod Actuum cap. 1. scriptum est: *Tunc reuersi sunt Hierusalem, à monte, qui vocatur Oliueti, qui est iuxta Hierusalem, Sabbati habens iter.* Origenes & Oecumenius intelligunt vnum milliare, quod bis mille cubitos habeat. Beda, Glossa, & Lyranus, iter mille passuum esse volunt. Quidam iuniores con-

Orig. lib. 1.
Strom.
Oecumen.
Act. 1.

tendunt

tendunt esse iter duorum millium passuum. Origenes inde suam sententiam confirmat, quod cum in terram à Deo promissam, per solitudinem peterent Hebræi, tanto interuallo tabernaculum & arca foederis castrorum ordinem præcedebat, & tanto interstitio tentoria figebantur: quo spatio licebat his, qui castrametati erant, ad tabernaculum Sabbato accedere. Et Iosu. 3. legimus. *Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duorum millium.* Sed Hieronymus ad Algafiam scribens: *Prætereà, inquit, quia iustum est, ut diebus Sabbatorum sedeat unusquisque in domo sua, neque egrediat, neque ambulet de loco, in quo habitat. Si quando eos, iuxta litteram capimus arctare, ut non iaceant, non ambulent, non stent, sed tantum sedeant. Si velint præcepta seruare, solent respondere, & dicere, Rabbi Akiba, & Simon, & Hillel, magistri tradiderunt nobis, ut his mille pedes ambulemus in Sabbato.* Hæc ille. At hoc iter breuius est, quam iter mille passuum: nam mille passus, quinque millia pedum proculdubio continent. Probabile valde est, quod Hieronymus ait, iter Sabbati esse spatium duorum millium pedum, quod paulo plus est tribus stadiis: stadium enim, vinctingintique passus habet, & montem Oliueti ab Hierosolyma quatuor ferè stadiis abesse tradit Brocardus his verbis: *Ultra torrentem Cedron, in latere Aquilonari montis Oliueti, est mons alius altus, quatuor stadiis distans ab Hierusalem.* Nec multum discrepat Origenes, dicens, Sabbati iter quod facere licebat Iudæis, esse spatium duorum millium cubitorum, hoc est, ter mille pedum: cubitus enim pedem cum dimidio continet.

Secundò quæritur, quado primum apud Hebræos Sabbatum sanctè & religiose coli coeperit? Quidam existimant, à Moyle institutum esse Sabbati cultum, quando iussu Dei legem promulgauit, aut statim post exitum ex Aegypto. Alij tamen arbitrantur, Sabbatum ab ipso mundi exordio coli coeptum à Maioribus, non quidè lege, sed more & cõsuetudine, ex quibus Hebræi genus traxerunt: sed in Aegypto defuisse Iudæos Sabbatum colere, & ideo Mosen Sabbati cultum vsu & more inchoatum, & à posteris obliuioni traditum, restituisse. Sed de hac quæstione supra disserui. Quid verò intellexerit Lucas nomine Sabbati secundò primi, & quot modis Sabbatū in sacris literis sumatur, suo loco inferius explicabo, in expositione tertij præcepti Decalogi, in libro 14.

Vnum illud est maximè notandum ex eo, quod Dominus die septimo cessauerit ab omni opere, quod fecerat, sacras literas frequenter numero septenario vti, quoties perfectum aliquid, plenum, & consummatum, vel requiem significare volunt. Hinc in lege præceptū est, ut septies certæ quædam res, vel homines immundi expurgentur, septies altaria, vel parietes sanguine vitæmarum aspergantur, hoc est, perfectè. Hinc etiam Eliseus, Naaman leproso consilium dedit, ut se in Iordane septies ablueret. Hinc etiam institutus est in lege septimus quisque annus: quinquagesimus itidem annus tanquam libertatis & remissionis. Leuit. 25. Septenarius igitur numerus in sacris literis est plenitudinis & perfectionis, teste Hieronymo in Iob. Hinc septies idè

est, quod sapius Luc. 17. si septies in die peccauerit in te frater tuus, & septies in die conuersus fuerit, remitte illi. Matth. 18. non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies, hoc est, non tantum septies, sed etiam sapissimè. Gen. 4. septuagies septies dabitur de Cain, de Lamec verò septuagies septies; id est, si Deus dixit se, grauius puniatur eum, qui occiderit Cain, multò grauius est enim puniendus, qui interfecerit Lamec, qui neminem interemit.

Caput XXXII.

De Neomenia, siue Calendis.

Primus cuiusque mensis apud Hebræos celebris erat, non quod in eo perinde, ac in die festo ab operibus necessariò cessaretur, sed quod Deus certis sacrificijs solemnè ritu coleretur. Hebræi vocant hunc diem, caput, siue initium mensis: Septuaginta Interpretes semper Neomeniam: Latinus interpres, nunc Neomenias, nunc Calendas appellat. Dicitur porò Neomenia, quasi nouus mensis. Menses verò cum Luna incipiebant, & cum eadem terminabantur. Et dies primus mensis idem erat, qui primus dies Lunæ. Et quemadmodum septimo quoque die hebdomadæ Sabbatum colebatur, vt in memoriam reuocaretur beneficium acceptum à Deo, quo vniuersa sunt ex nihilo facta; sic etiam primo quoque die mensis Deo sacrificia offerebantur, vt memores essent beneficij, quo Deus omnia gubernat. Quemadmodum etiam Deus sibi offerri voluit primos fructus rerum de terra nascèrium, ita & primos quosque dies mensium sibi referuauit. Denique, vt Deum precibus, & sacrificijs, sibi placatum redderent Hebræi ad ipsos menses feliciter inchoandos. Numeror. 28. Lex est: *In kalendis (id est, in mensium exordijs) offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem vnum, agnos anniculos septem immaculatos, & tres decimas similes oleo confersa per singulos arietes, & decimam decimam, id est, singulas decimas similè ex oleo in sacrificio per agnos singulos.*

Tubis etiam canebatur Numer. 10. *Si quando habebitis epulum, & dies festos, & calendas, canetis tubis super holocaustum, & pacificis victimis, & sint vobis in recordationem Dei vestri.* Hinc Dauid: *Bucinas, inquit, in Neomenia tuba, in insigni die solemnitate vestra.* Quæret aliquis cur Leuit. 23. Neomenia non numeretur inter sacros dies festos. Respondet Abulensis, Neomeniam non esse diem festum, in quo quis lege cogèretur ab operibus seruilibus abstinere. Esse tamen diem solemnem & celebrem, in quo lex iubeat certum sacrificium solemnè ritu immolari. Vnde apud Isaiam ait Dominus: *Neomeniam & Sabbatum, & festiuitates alias non feram: iniqui sunt cæcus vestri, Calendas vestras, & solemnitates vestras odinit anima mea.*

Caput XXXIII.

De Paschate.

DE nomine Pascha, duo quæri solent. Vnum, sit ne Græcum nomen, an Hebraicum: Al-

Hier. epist.
12. q. 10.

Brocar in
de scr. Ter-
ra sancta.

4. Reg. 5.